

Hanenzingen

Luk Indestege

Een mistige zondagmorgen in oktober 2003. Rond kwart voor 10 zitten een tiental mannen wat gespannen te wachten in café Pallieter te Wilderen. Zij zijn niet daar voor de sympathieke cafébazin, maar wel voor hun passie: Het hanenzingen. Het spel is bezig in een bijgebouwtje in de tuin, en alleen de aantekenaars en de controleurs zijn erbij, in absolute stilte. Om 10u rinkelt de bel, het eerste spel is voorbij en dan begint een druk heen en weergeloop. De scores van het aantal zangen per haan worden in de computer gebracht, de 40 hanen worden in hun mandje gezet en verdwijnen in de koffers van de auto's voor het café. Even later is de uitslag bekend. Vreugde en woede zijn hier dicht bij elkaar, dorst is een logisch gevolg. Om half elf begint het tweede spel, ditmaal gedurende een half uur.

In Haspengouw wordt er op een tiental plaatsen aan hanenzingen gedaan. Naast Wilderen zingen ze ook in Jeuk, Bommershoven, Donk, Diepenbeek en Wintershoven, en ook in het nabije Oost-Brabant. Elke zaterdagavond en zondagmorgen worden er twee wedstrijden gespeeld: een eerste van een uur en een tweede van een half uur. Daarbij gebruiken sommige spelers andere hanen. Soms is er zelfs een avondzang van één uur. Het speelseizoen loopt van einde augustus tot Pasen, want de meeste spelers zijn ook duivenliefhebbers, en die vliegen in de zomer. De spelers zijn allen gewone mannen vanaf 30 tot in de 70.

Iedere speler geeft bij de inzet aan hoeveel slagen zijn hanen zullen maken in één uur: 40, 50, 60 of hogere tientallen. Bij de wedstrijden van een half uur moet men 20, 30, 40 ... slagen opgeven. Tevens zet hij geld in, ongeveer 5 tot 10 euro per haan. Dat inzetsysteem is vrij ingewikkeld. Men kan inzetten op het juiste aantal slagen, op 1 of 2 slagen onderzang (te weinig keren gekraaid) of overzang. Verder kan men inzetten voor het voorwerp (de prijs van de dag) of voor de pot.

Hoe verloopt nu het spel: Zodra de hanen in hun spelhokken buiten zitten, gaan de tellers naar binnen, warm achter glas. Er is plaats voor 88 hanen. Vanaf het fluitsignaal noteert iedere teller het aantal slagen of kraaien van 4 hanen. Deze spelers worden per drie in het oog gehouden door een controleur. Er heerst absolute stilte zolang het spel duurt. Alleen het hanengekraai vult de lucht. Aan het einde van het spel gaat de bel, maar die verrast niemand want nagenoeg alle aanwezigen hebben een chronometer. Het aantal slagen per haan wordt ingegeven in een computer, en vrij snel is de winst per haan berekend. Na de twee spelen worden de winsten op de inzet uitbetaald. Globaal over het seizoen lijden de spelers altijd verlies, maar zij doen het voor het plezier en de vriendschap. De winst die de vereniging heeft gaat integraal terug naar de spelers in de vorm van prijzen in natura. Zo is er een extra klassement dat loopt over november en december waar men een gans varken kan mee

winnen, en op het einde van het zangseizoen is er een algemene kampioenviering met een barbecue die praktisch gratis is voor de spelers.

Volgens de Tongerse Volkskundige Jules Frère is het hanenzingen ontstaan rond 1880 in Wallonië, en vrij snel naar Vlaanderen overgewaaid. Hij vermeldt ook dat kempzaad, platzaad en wormen de hanen onder vuur brengen, en dat zij gescheiden van de hennen gehouden worden in het zangseizoen. Frère geeft een manier uit om de eigen haan te beïnvloeden: Thuis de haan lekker zaad voeren uit zakje dat lijkt op een tabakszak. Wanneer dan de haan in het spel het juiste aantal slagen gezongen heeft, haalt men zijn tabakszak boven en de haan zwijgt, want hij verwacht zaadjes. Een andere truc is het gebruik van het potlood: Thuis krijgt de haan regelmatig tikken met een potlood. Wanneer de eigenaar dan gedurende de wedstrijd zijn potlood bovenhaalt, dat weet de haan dat hij moet stil zijn, of hij krijgt tikken...Anno 2003 is roken verboden gedurende het spel. Nu krijgen de geliefde hanen kempzaad en vitaminen als krachtvoer, en misschien nog andere zangmiddelen, maar dat is geheim. Liefde krijgen de hanen in alle geval, en soms zelfs een naam zoals Hanz of Bolke.

Gedurende de dioxinecrisis was hanenzingen verboden, maar sommige clubs hebben in het geniep toch doorgespeeld, en zo leden weggetrokken van de andere.

De redactie kijkt uit naar verhalen over wonderbaarlijke zanghanen en hun eigenaars.

Bron : Eigen Onderzoek
J.Frère, Limburgsche Volkskunde deel1. Hasselt, 1926, pp.168-170

Antwoord aan Hans Put, [<mailto:hput@tv1.be>] Red. Limburgatwork, Red. Dag Limburg Provincie,
Via Media 4, 3500 Hasselt M: 0475 588 915

07 05 2012

Dag Hans,

Ken geen adressen in Limburg. Zou mijn niet verwonderen als u in volgende café daar niet meer zou over vernemen. Heb deze gevonden door 'googelen' op de term "Hanenzang".

Café Hanenzang, Grote straat 115, 3770 Riemst België (Limburg)

Café Hanenzang is vandaag al meer 65 jaar gelegen in de Grote straat115 te Riemst. Sinds 1993 is zaakvoeder Daniel Nivelde de fiere eigenaar van "Café Hanenzang". Alle leeftijden kunnen er terecht voor een gezellige babbel met een lekker drankje en versnaperingen.

Op kapaza vind ik met dezelfde term dat een zekere Patrick uit Riemst zijn hanenzang-hokken verkoopt. Zou er kunnen op wijzen dat hij stopt met hanenzettingen.

Patrick: **0493635311**

Een andere mogelijkheid is café Pallieter in Wilderen. Naast Wilderen zingen ze ook in Jeuk, Bommershoven, Donk, Diepenbeek en Wintershoven, en ook in het nabije Oost-Brabant. Elke zaterdagavond en zondagmorgen worden er twee wedstrijden gespeeld: een eerste van een uur en een tweede van een half uur. Daarbij gebruiken sommige spelers andere hanen. Soms is er zelfs een avondzang van één uur. Het speelseizoen loopt van einde augustus tot Pasen, want de meeste spelers zijn ook

duivenliefhebbers, en die vliegen in de zomer. De spelers zijn allen gewone mannen vanaf 30 tot in de 70.

Uit http://www.historici.nl/retroboeken/nbww/#source=1&page=273&accessor=accessor_index&view=htmlPane

Nationaal Biografisch Woordenboek, deel I, Blz 527 Jules Frère,

FRÈRE, Jules, advocaat en later kinderrechtter te Tongeren, dichter en folklorist.

Geboren te Tongeren op 19 juni 1881 als zoon van de bankier Théophile Frère en Virginie de Fastré; aldaar overleden op 6 aug. 1937. In 1913 trad hij in het huwelijk met Gerardine Hormans.

F. studeerde aan het Koninklijk Atheneum te Tongeren en promoveerde tot doctor in de rechten aan de universiteit te Luik. In 1912 vestigde hij zich als advocaat in zijn geboortestad. Van 1919 tot aan zijn dood was hij kinderrechtter te Tongeren.

F. liet twee dichtbundels verschijnen : „Kollebloemen" (1903) en Druvig Bukske" (1917). Dit laatste is een Limburgs unicum van poëzie in de streektaal. Samen met Dr. Jan Gessier gaf hij in 1925 een rederijkershandschrift uit: „Uit een Tongerschen Dichtbundel der XVIde Eeuw". Na zijn benoeming tot rechter verzamelde hij volkskundig materiaal dat hij publiceerde in de weekbladen De Postrijder en Nieuw Limburg. Verder verleende hij ook zijn medewerking aan de tijdschriften De Brabander, Tijdschrift voor Volkskunde, Brabantsche Folklore en Oost-Vlaanische Zanten.

De artikelen in Nieuw Limburg verschenen, werden uitgegeven onder de titel „Limburgsche Volkskunde" in drie reeksen: 1926, 1928 en 1936. Dit initiatief ging enkel uit van de uitgever, daar het de bedoeling van de schrijver was zijn oogst wetenschappelijk en systematisch te ordenen.

Dit opzet heeft hij echter niet meer kunnen uitvoeren. Een comité houdt zich thans bezig met een nieuwe uitgave. F. heeft zich uitsluitend aan de beschrijvende volkskunde gewijd. Kort na de eerste wereldoorlog heeft hij verzameld wat volstrekt diende opgetekend te worden en daardoor aan de vergetelheid onttrokken. Zijn documentatie is dan ook voor de Limburgse volkskunde van onschatbare waarde. Zijn werkterrein bestreek na genoeg heel Limburg en bijna het hele gebied van de volkskunde. De drie reeksen „Limburgsche Volkskunde" handelen voornamelijk over :

de gebruiken in verband met de jaar-krans en de levensloop, landbouw- gebruiken, volksgeneeskunde, bedevaarten, volksspelen en -vermaken, spotnamen op steden en dorpen, sociale volkskunde.

In De Postrijder verschenen daarenboven nog bijdragen over Limburgse memoriekruisen en Limburgse kinderfolklore. In het tijdschrift Limburg,

jg. 1952-53-54-56-57-62 en 63 en in Volkskunde, jg. 1962-63 verschenen enkele artikelen uit zijn nagelaten werk. Een onuitgegeven handschrift: „Limburgsche Schuttersgilden" (1924) werd door zijn zoon Maurice Frère gepubliceerd, bewerkt en van nota's voorzien in Het Oude Land van Loon (1960).

Lit. : J. LYNA, In Memoriam Jilcs Frère, in : Verzamelde Opstellen, dl. 13 (Geschied.- en Oudheidkundige Kring Hasselt), 1937, 238- 289 (bibliografie 1 foto); J. DROGMANS, Jules Frère, Dichter en Folklorist, in : Verzamelde Opstellen, dl. 2 (Provinciale Bibliotheek, Hasselt), 1955. 147-242 (biografie -|- foto).

G. LENAERTS,

Home Image Pdf OCR

H. L. V. DE GROOTE, François Flory de Lille, arithméticien, in : *Scientiarum Historia*, IV (1962), 152-163.
H. L. V. DE GROOTE.

FRÈRE, Jules, advocaat en later kinderrechtter te Tongeren, dichter en folklorist.

Geboren te Tongeren op 19 juni 1881 als zoon van de bankier Théophile Frère en Virginie de Fastré; aldaar overleden op 6 aug. 1937. In 1913 trad hij in het huwelijk met Gerardine Hermans.

F. studeerde aan het Koninklijk Atheneum te Tongeren en promoveerde tot doctor in de rechten aan de universiteit te Luik. In 1912 vestigde hij zich als advocaat in zijn geboortestad. Van 1919 tot aan zijn dood was hij kinderrechtter te Tongeren.

F. liet twee dichtbundels verschijnen : „Kollebloemen” (1903) en „Druvig Bukske” (1917). Dit laatste is een Limburgs unicum van poëzie in de streektaal. Samen met Dr. Jan Gessler gaf hij in 1925 een rederijkershandschrift uit : „Uit een Tongerschen Dichtbundel der XVIde Eeuw”.

Na zijn benoeming tot rechter verzamelde hij volkskundig materiaal dat hij publiceerde in de weekbladen *De Postrijder* en *Nieuw Limburg*. Verder verleende hij ook zijn medewerking aan de tijdschriften *De Brabander*, *Tijdschrift voor Volkskunde*, *Brabantse Folklore* en *Oost-Vlaamsche Zanten*. De artikelen in *Nieuw Limburg* ver-

mentatie is dan ook voor de Limburgse volkskunde van onschatbare waarde. Zijn werkterrein bestreek nagenoeg heel Limburg en bijna het hele gebied van de volkskunde. De drie reeksen „Limburgsche Volkskunde” handelen voornamelijk over : de gebruiken in verband met de jaar-krans en de levensloop, landbouw-gebruiken, volksgeneeskunde, bedevaarten, volksspelen en -vermaken, spotnamen op steden en dorpen, sociale volkskunde.

In *De Postrijder* verschenen daarenboven nog bijdragen over Limburgse memoriekransen en Limburgse kinderfolklore. In het tijdschrift *Limburg*, jg. 1952-53-54-56-57-62 en 63 en in *Volkskunde*, jg. 1962-63 verschenen enkele artikelen uit zijn nagelaten werk. Een onuitgegeven handschrift : „Limburgsche Schuttersgilden” (1924) werd door zijn zoon Maurice Frère gepubliceerd, bewerkt en van nota's voorzien in *Het Oude Land van Loon* (1960).

Lit. : J. LYNA, In Memoriam Jules Frère, in : *Verzamelde Opstellen*, dl. 13 (Geschied.- en Oudheidkundige Kring, Hasselt), 1937, 238-289 (bibliografie + foto); — J. DROOGMANS, Jules Frère, Dichter en Folklorist, in : *Verzamelde Opstellen*, dl. 2 (Provinciale Bibliotheek, Hasselt), 1955, 147-242 (biografie + foto).

G. LENAERTS,

FUSS, Joh. Dominicus, Duits filoloog en dichter.

dit gebeurd op 2 manieren of te wel 2 maal een half uur of op uur.en dan nog te houden op een voormiddag of s'avonds.meestal smorgens is op 2 maal een half uur en s'avonds is het op uur.dan moet men zien op hoeveel uwe haan zingt .op half uur kan dat 20,30 40 gaan en s'avonds zal dat op 30,40,50 enz...gaan.dan moet er nog geld in gezet worden.het minste is toen was dat 25 frank nu zal dat 1 euro zijn.dan als men wint moet het geld ook verdeeld worden.als uwe haan 20op20 zingt noemt men dat de zero en zal dan ook de grote pot winnen met verdeling over aantal personen die gewonnen hebben.het is ingewikkelder om het zo uit te leggen.

----- Original Message -----

From: "Bernard" <bernard.delange@telenet.be>

To: <patrickvos@voo.be>

Sent: Monday, May 07, 2012 9:40 AM

Subject: Reactie op je Kapaza zoekertje: "Hanenzang hokken"

Beste Patrick,

Je hebt een reactie ontvangen op je zoekertje 'Hanenzang hokken' dat je op www.kapaza.be hebt geplaatst:

Zoek naar geschiedenis van volksgebruik van hanenzettingen. Kunt u mij daarover meer informatie vertellen over het gebruik in Limburg ?

Dank.

